

108767

Zaklad na kozjem ostrovu.

»Za Božjo voljo! Jaz sem nedolžen,« vzklikne Danté.
Obečali so mi prostost, zdaj me pa tirajo na If!«

Z
Bog

Zaklad na kozjem ostrovu

ali

Bog nedolžnih ne zapusti.

Slovenski mladini poslovenil

V. Sekolovec.

V Ljubljani 1893.

Založil in izdal Matija Gerber.

108767

Zaklad na kosjem ostrovi

Bog nedolznih ne zapusti

Tiskal D. Hribar, „Društvena tiskarna“ v Celji.

108767

9F24 838/1951

Prvo poglavje.

Mladi kapitén.

Čez široko, dobrosrčno lice bogatega trgovca Morelja zibal se je lahni smehljaj, sedel je ravno pri pisalni mizi, ko je dobil novico, da se je vrnila jedna njegovih ladij iz Levate*). Morelj, jeden najbogatejših trgovcev v Marselju**), imel je več ko jedno ladijo na morju, in njegova prodajalnica je slula po pravici na široko po svetu.

Ravno je začel proračunati dobiček, kateri mu je moral zrasti s tem podjetjem, ko vstopi mlad mož, prvi lajtnant (poročnik) od došle ladije „Faraona“.

Gospod Danté tako se je imenoval, pozdravi uljudno gospodarja.

*) Levate se imenuje Mala Azija.

**) Marselj (300.000 pr.), največje primorsko mesto francosko, ima prav veliko kupčijo zlasti z vzhodnimi deželami (Malo Azijo) in severno Afriko (Algier), pa razvito obrtnost, ribištvo i. t. d. —

„Kakor vidim, prišli ste srečno domov“, odgovori mu óni, „kako se pa ima kapitén?“

„Gospod“, odgovori nagovorjeni, „kapitén nam je umrl, in zadnji del pota je jadral „Faraon“ pod mojim poveljem“.

Gospod Morélj odloži peró, kar je le storil, če ga je kaka nepričakovana novica posebno razburila.

„Moj vrli kapitén, da je umrl!“ vsklikne slednjič.

„Na otoku Malti ga je zamorila mrzlica“, odgovori poročnik Danté, „njegova zadnja skrb je bila, da bi „Faraon“ srečno dosegel mesto, kamor je bil namenjen“.

„Bil je dobra duša, ki je moji hiši služil okolu dvajset let“, dostavi trgovec; „Odmeril bom torej njegovi vdovi pokojnino. Kakó ste se pa vozili od Malte naprej?“

„Kapitén mi je bil zapovedal, da se moram pri otoku Elpi vstaviti in neko pismo izročiti generalu Bertrandu.“

„Nevarno podjetje to,“ zamrmra Morélj, „in lahko bi Vas stalo glavo, če bi sedanja vlada zvedela o tem. Pa pustimo to reč; ste li videli velikega cesarja?“

„Ko sem izročil pismo, kakor mi je bilo ukazano, generalu Bertrandu, pristopil je tudi Napoleon, ki je ravno ob pristanišči šetal ter

ov“, rekel: „Kaj imate novega, dragi moj Bertrand?“
“Imenovani me je nato predstavil velikemu cesarju,
itén ki se je potem nekaj minut menil z menoj.“

Fa- Bogatemu trgovcu so zalesketale oči radosti.
Sicer gospoda Morélja ni navdušila nobena reč;
oril, če pa se je govorica zasukala o pregnanem ce-
bno sarju na Elbi, videlo se je jasno, da mu je zaža-
relo celo lice. Bil je iz dveh razlogov Napoleonov
kne pristaš; prvič kot Francoz, kateremu je slava
ca“, kot vojaški oskrbovalec zaslužil sila denarja.

krb „Danté, Vi ste jak mož,“ spregovori nato,
sto. „in zatorej Vam izročam nadpovelje čez Faraona.“

„Tisočero hvalo, gospod Morélj,“ vsklikne
užil radostno poročnik. „Vsikdar bom se skazal
pom vrednega Vašega zaupanja!“

pa „Vem, že vem,“ odvrne trgovec.

„Pa povejte mi še, kako ste kaj zadovoljni s
ram tovarišem svojim, drugim poročnikom Danglerjem.
čiti Ste-li zadovoljni s tem možem, ali bi morda rajše
imeli kakega družega častnika na svoji strani?“

„in Danté pomisli trenotek, potem pa odgovori:
ada „Nimam se pritožiti proti njemu“ — pa videlo
deli se mu je na lici, da mu beseda ni šla od srca.

„Dobro torej, gospod kapitén,“ reče Morelj.
bilo „Ali imate še kake posebne želje?“

„Prosil bi osemdnevnega dopusta,“ pravi
teri Danté, „kajti obečal sem generalu Bertrandu,

da osebno izročim v Parizu nekemu gospodu Stoiretu snopič pisem.“

Morelj mu prikima, rekoč: „Vi ste navdušen pristaš našega Napoleona.“

Danté odvrne: „Da povem istino, ne brigam se prav nič za politiko; jaz spoštujem vlado in s tem smo pri konci. Samo želja, da izpolnim zadnjo voljo rajnega svojega poveljnika, pripravila me je, da sem vsprejel to neprijetno nalogo. Sedaj pa, ko sem po Vaši dobroti imenovan za kapiténa, mi je še enkrat tako težko, da moram odpotovati z omenjenimi pismi.“

„Kako to, če smem vprašati?“

Danté zardeči in nadaljuje: „Obečal sem nevesti svoji, da praznujeva poroko tri dni po mojem imenovanji za kapiténa, sedaj pa se mi je zapelela ta neprilika s pismi vmes.“

Morelj se nasmehlja: „Dovoljujem Vam torej štirinajst dni dopusta. Poročite se lahko že jutri, potem pa morete s svojo mlado soprogo skupaj potovati v Pariz. V ta namen Vam tudi nakažem trimesečno plačo za naprej.“

„Srčna Vam hvala, gospod Morelj,“ vsklikne kapitén radostno. „Kako sem si zaslužil toliko prijaznosti in dobrot!“

„Ker ste mi srečno pripeljali „Faraona“ povečal se je moj imetek najmenj za dvestotisoč

du frankov“*), reče trgovec; „kar Vam toraj ponujam, je le malenkost. Bog z Vami, gospod kapitén, in če Vam je po volji, obiščem Vas tudi jaz na Vašem svatovanji!“

am in im
ila
Se-
za
um
em
po
mi
rej
ri,
paj
em
ne
ko
a“
oč

Ginjen tolikih dobrot, s katerimi ga je obsul njegov gospodar, ostavi Danté pisarno in veselega srca hiti k svoji nevesti naznanit ji, da se je izpolnila njijina želja.

Hitro koraka po glavnih ulicah marsejskih ter dospe do mestnih vrat.

Zunaj mesta krene v stran po majhni stezi, katera je vodila do prijazne hišice.

Nakrat se vstavi. Zardelo lice mu prebledi. Pred hišnimi vratmi vidi dekle, poleg pa nekega mladenča, kateri se prav živo razgovarja ž njo. Previdno stopi bliže. Zakrivala ga je ograja, da ga ona nista mogla videti, dočim je lahko različno slišal glas tujčev.

„Ti me toraj ne maraš, Mercedes,“ dé mladenič. „O, saj vem, tisti poročnik na ‚Faraonu‘ ti blôdi po glavi! Kar zadavil bi ga!“

„Ne usmeli se kaj takega, Renard,“ odvrne dekle, če umrje po tvoji roki, planem žalosti v morje, in ti veš, da ostanem pri besedi!“

Mladenič se nehoté strese in molči; Danté pa, kateremu se je studilo prisluškovanje, stopi bliže.

* Frank = 40·5 kr. a. v.

Komaj ga zagleda dekle, že mu z radostnim vzklikom steče nasproti.

„Oj Danté, dragi moj Danté!“ zaihti in se ga oklene.

„Kdo je ta mladenič?“ vpraša kapitén resnega obraza.

„Oddaljen sorodnik mi je,“ odvrne Mercedes, „kateri me že nekaj mesecev — moram ti vse povedati — hodi snubit, čeravno sem že zdavnej tvoja nevesta.“

Pri teh besedah se ozre za onim, ki pa je zginil med grmovjem.

„Samo ne drži se mi tako strašno jezno, dragi moj Danté,“ oni bo se rad ali nerad moral tolažiti z neizogibnim, če prav sva od mladih nog skupaj, in se je nadejal, da bom njegova soproga in nobenega družega.“

Danté se je na videz pomiril in naznanil nevesti svoji, da so se njima izpolnile želje, ker je bil ravnokar imenovan za kapiténa na „Faraonu“.

Mercedes je bila čudo razveseljena in je hitela s to novico k očetu, priprostemu ribiču, ki je v hiši vezal ribje mreže.

Skupno so pripravljali vse potrebno za svatovščino in ves dan jim je potekel med lehkimi razgovori. Mercedes pa je tudi pela najlepše pesmi, katerih je posebno pri južnih Francozih največ.

Drugo poglavje.

Izdajalca.

„Kaj ti je, Renard?“ vpraša mladi gospod, katerega obleka je kazala, da je pomorski častnik, mladenča, ki je razjarjen stopil v krčmo, v kateri je poročnik sedel že delj časa.

„Kaj, ali ne poznaš več svojega tovariša, Renard, hej?“

„Nisi ti Danglár?“ odvrne ogovorjenec zlovoljno, „jako se čudim, kako da se še tudi kot blagorodni gospod poročnik spominjaš mene!“

Danglár odgovori smejaje: „Brate, kaj pa ti je? Zakaj si tako zlovoljen? Kak mrčes te je pičil. Sedi sem k meni in pij ga z menoj. Tudi meni gre vse navskriž. Mislil sem ravnokar, da bom povišan za kapiténa, pa se prilíže tak golbradec ter mi požre ves moj up.“

Jednake nevolje in jednake nezgode rade zjedinijo ljudi; tako je bilo tudi z Danglárjem in

Renardom. Kmalu sta se živahno pogovarjala. Praznila sta kozarec za kozarcem, kar Renard hipoma pogleda skozi okno in se s pestjo zagrozi.

„Kaj pa vidiš?“ vpraša poročnik in tudi obrne svoje oči skozi okno.

Z roko v roki je stopala po cesti dvójica, bila sta Danté in Mercedes.

Kako sta bila srečna, bralo se jima je z oči.

„Poznaš-li ta dva?“ vpraša Danglár, ko sta onedva odšla že mimo.

„In še kakó!“ sikne Renard, „oni lopov mi je pograbil nevesto!“

„Ravno ta je i meni požrl kapitansko dostojanstvo,“ vikne Danglár.

Oba prijatelja sedita ter se gledata molče, gojil je vsak njiju temne misli.

„Poslušaj me Renard!“ pretrga ponosno poročnik končno neznosen molk. „Ali se naj zadovoljiva s takim sramotenjem? Nimaš morda ti dovolj poguma, da jo pošteno zagodeva temu hlepilcu?“

Mladenič odvrne: „Bi že, bi, ampak Mercedes se je zagrozila, da skoči v morje, če se njenemu ženinu dogodi kaka nesreča.“

„Beži, beži, to je babje čvekanje!“ vzklikne Danglár.

„Ti ne poznaš dekleta,“ pravi Renard; „kar reče, to tudi stori, to vem le predobro in

ala. jaz — pri moji veri — nočem biti kriv njene
ard smrti!“

ozi. „Kar mora biti,“ reče oni, „mora se zgoditi
udi v kratkem. Čuj, tu sem se domislil nečesa; to
bi bilo sredstvo, da jima prepreči ženitev!“

ica, „Ti veš kaj tacega? oj govôri, govôri!“
zaprosi oni kar tresoč se.

oči. „Poslušaj torej!“ nadaljuje poročnik, „nájin
sta obojni sovražnik je v najinih rokah. On je nam-
reč vračaje se domov skrivaj ustavil ladijo pri
ov otoku Elbi, kamor je prinesel pismo ujetemu ce-
sarju; od njega pa je prejel cel snopič pisem,
do katere ima odpraviti v Pariz. To bo njegova
gotova smrt!“

če, „Kako to?“ vpraša Renard nestrpno.

„Mar ne izprevidiš, da je s tem storil hu-
dodelstvo zoper državo?“ odgovori Danglár. „Če
ga naznaniva pri državnem pravdniku v Marselji
ti — pride Danté pod ključ, Mercedes pa si bo
nu premislila, da ne bo takemu hudodelniku ostala
zvesta, in ti imaš potem prvo pravico do nje;
er- razumeš me zdaj?“

se Renard skoči po konci. Kakor bi se prebudil
iz težkih sanj, tako je strmel v govornika.

ne „No,“ pristavi še oni smehljaje, „ali ti ne
ugaja moj načrt?“

d; „Ugaja, ugaja, pa še kakó,“ reče ta, „pa
in vender se nadejem, da se ni bati za kapiténovo

glavo; kajti ináče nečem s tem imeti nič da
opravka.“ ka

„Mogoče, da mu s tem pomoreš še do višje ga
časti,“ pretrga Danglár molk, „kajti, ako se san
vrne Napoleon, o čemur ni dvomiti, bodo rinili in
vsi na kvišku, ki morajo sedaj trpeti zanj.“

Ta razlága hudó osupne Renarda.

„Predno pa se vrne v prostost,“ nadaljuje ker
poročnik, „poročen si ti že zdavno z njegovo drž
nevesto, jaz pa bom kapitén.“ vzo

„Tvoj načrt mi vsekakor ugaja,“ pritrdi bo
oni, „izboren je na vsak način, ker nam vsem s
podpira naše naklepe. Sedaj pa povej, kaj rol
storiti?“ tet

„To je prav priprosto,“ reče Danglár. Jaz do
spišem pismo, v katerem razkrijem Dantéjevo
izdajstvo in ti poneseš list pravdniku Lujvilju“.

„Delajva torej brzo!“ sili Renard.

Poročnik si dá prinesti pero in črnilo ter
napiše nastopno pismo:

„Velespoštovani gospod državni pravdnik!

Ravno danes se je vrnil „Faraon“ pod po-
veljem kapitena Dantéja v našo luko. Mi opo-
zarjamo Vaše blagorodje, da je bila omenjena
ladija na Elbi, kjer je oddal navedeni kapitén
Napoleonu pismo ter sprejel od njega snopič listov,

da je pošlje v Pariz. Ti listovi so še v njegovi kajuti.*)

Dva prijatelja javnega miru.“

Ko je bil Danglár pismo zapečatil, izroči ga Renardu, rekoč: „Pazi, da dobi Lujvilj ta list sam v roke. Pravdnik hrepeni, da ga povišajo, in se mora tem zvestejšega kazati sedanji vladi, ker njegov oče, znani baron Stoaret v Parizu, drži z Napoleonom. Nadeja se Lujvilj, da bo se vzdignil pod Burboni in postal minister. Zatorej bo se tudi pobrinil za to stvar, da bo kaj!“

Po teh besedah se poslovita. Renard odide s pismom, Danglár pa si samega veselja mane roke ter mrmra: „Sedaj pa mi ne more spodleteti! Danté ne bo več kapitén, tedaj bom pa jaz dober!“

*) Izba na ladiji.

Tretje poglavje.

Svatovščina

V dvorani velike gostilne je bilo živahno gibanje. Okrasili so s cvetjem in venci stene, uhod in okna. Bila jih je pisano-mešana družba, ki so se sešli, da praznujejo ženitev kapitena Dantéja. Le pol ure še in srečna dvojica sedeča pri sprednji mizi bo poročena mož in žena. Ker je v kotu dvorane stal majhen oltar, bilo je videti, da se hočeta poročiti v prisotnosti še vedno prihajajočih gostov.

Zdajci vstane ženin na strani veselja žareče se neveste ter hiti nasproti gospodu Morelju, ki je ravnokar ustopil.

„Čestitam, gospod kapitén!“ ogovori ga trgovec in pristavi smehljaje: „Kako lepo ste uredili vse. Pozdravljam vas vse skupaj!“ klanja se prišlec na vse strani.

Gospod Morelj je vidno povišal veselje in blesk svatbe, pred vsem pa se je poznalo, da je

Danté globoko ganjen uljudnosti svojega gospodarja, in prav lahko, da se mu je vrinila zaobljuba takemu gospodarju služiti do zadnje kaplje krvi.

Posedejo se za mize; nevestine prijateljice zapoje, vmes zašumi godba in veselje in radost bila sta splošna.

Izgubila se je sleherna posiljenost in vsi gostje so občevali med seboj prav po domače.

Naposled je ponehala nekaj živahnost občevanja. Odbila je ura, ko je imel priti duhovnik. Ozirali so se na vrata, ker imel bi vsak trenutek vstopiti.

Hipoma se odprejo duri in gostje hočejo vstati na čast duhovniku, kar se zaslišijo vzkliki groze in iznenadenja izmed veselih svatov.

Vstopili so namreč trije orožniki, katerim je sledil državni pravdnik v službeni opravi.

„V imenu postave, kje je kapitén Edmund Danté?“ vpraša uradnik.

„Kaj je zakrivil imenovani gospod?“ vzklikne trgovec Moréelj, ki se je prvi zavedel.

„Oj, Vi ste tukaj, gospod Moréelj!“ reče Lujvilj, mladi mož, bledega, plemenito črtanega obraza ter pristavi: „Kar se dostaje Vašega vprašanja, veste pač sami dobro, da Vam ne smem odgovarjati. Gospod Danté je namreč zatožen, vsi dokazi so zoper njega — moramo ga djati v zapor.“

„Jaz jamčim zanj!“ ponudi se Morelj
„Jamčim Vam z vsako varščino, ki jo le že
lite!“

„To ne gre, moj gospod,“ odkloni Lujvilj
„pa vendar mi je jako neljubo, da Vam kalim
današnjo veselico!“

„Danté praznuje uprav svojo svatovščino!“
povzame zopet trgovec.

„To je britko, zelo britko,“ odvrne državni
pravdnik, „ampak postavam se mora zadostiti!“

Mladi kapitén je v tem nekoliko potolažil
svojo grozno vznemirjeno nevesto ter pristopil k
državnemu pravdniku.

„Vi iščete Edmunda Dantéja,“ reče mu do-
stojno, „evo me! Vem, da sem brez krivde —
a sledim Vam brez ugovora!“

„Jako obžalujem, gospod kapitén,“ odgo-
vori Lujvilj, „da sem prisiljen tako trdo postopati
z Vami; no, morda se vrnete v kratkem, in
takrat končate svojo danes pričeto svatovščino.“

Pri teh besedah namigne mlademu možu,
orožniki ga obstopijo ter odvedejo svojega jetnika.

Gospod Moréj je prigovarjal prisotnim, naj
bi se posluževali jedi in pijač ter je dostavil
ozrši se na nesrečno nevesto, da bo on sam skrbel
rešiti nesrečnega kapiténa svojega, o katerega
nedolžnosti ni dvomiti; toda vse zastonj, mesto
veselja je nastopila žalost.

Edmunda Dantéja peljali so k sodišču in
čez malo časa v preiskovalno pisarno državnega
pravdnika.

„Ta zavitek se je našel v kajuti na ‚Faraonu‘“
prične Lujvilj, „spoznate ga-li kot svojo lastnino?“

„Prevzel sem le njega od pošiljatev,“ odgo-
vori Danté.

„Kdo Vam je to naročil?“

„Moj rajni poveljnik mi je dal povelje.“

„Od koga ste ga dobili?“

„Od maršala Bertranda.“

„Kje sta se sešla?“

„Na Elbi.“

„Zakaj ste se z ladijo vstavili pri Elbi?“

„Ker mi je zapovedal prejšnji kapiten.“

„Kedaj ste hoteli zavitek odposlati.“

„Tako po moji poroki.“

„Ali držite z Bonapartisti!“

„Ne,“ odvrne zatoženec, „jaz ne držim z
državniško stranko.“

„Pa zavitek ste spoznali takoj?“

„Da.“

„Bom ga razpečatil, da vidim kaj je v njem;
veste morda Vi, kaj obseza?“

„Ne vem.“

Lujvilj razreže niti in izvleče več pisem.
Najprej izbere največje pismo. Roka mu za trepeta,
ko čita naslov, pa hitro se premaga in prikrije

razburjenost svojo. Pismo se je glasilo na njegovega očeta. Bertrand je pisal temu Bonapartovcu, da pridejo v dveh dneh na suho.

Vsebina pisma pa je bila ta: „Dragi grof, Vi veste, da se nam podvržeta deželi Provansa in Dofinéja na prvi trenutek. Skrbite torej, da istotako stori tudi glavno mesto Pariz. Cesar pozna Vašo udanost in se največ zanaša na Vašo pomoč.“

Državnemu pravdniku se je kar stemnilo pred očmi, ko je prebral pismo, katero bi takó lahko ugonobilo njegovega očeta. Ako bi zatožil mladega kapitána, pogubil bi tudi grofa. Rad bi rešil svojega očeta, toda kakó?

Hipoma se domisli nečesa ter se obrne k zatožencu, rekoč: „To le pismo je Vaša poguba. Smilite se mi, zakaj, opazil sem, da ste nedolžni; no imamo še jedno pomoč, da Vas rešimo: sežgati moramo ta list, kakor bi ne bil ostalim priložen — me-li razumete?“

Danté se prikloni. Bil je preverjen, da je v državnem pravdniku našel svojega pokrovitelja, kateri ga v kratkem lahko reši.

Lujvilj stopi k peči, zapali papir ter gorečega vrže vanjo. Še le, ko je pismo zgorelo, obrne se od peči.

Pravdnik zmiga z ramami.

„Nekoliko še morate potrpeti,“ odvrne mu ter pozvoni.

Zdajci vstopijo orožniki in ga odvedejo.

Za sedaj so ubogega kapitena djali v preiskovalni zapor. Tu je čakal dan za dnevom svoje prostosti.

Neke noči zaškriplje ključavnica.

„Sedaj izpolnjuje državni pravdnik dani mi obet,“ misli Danté. Vstopijo orožniki, ki mu velé, da naj gré ž njimi. Zunaj jih je čakal voz. Vsedejo vsi in voz zdrdra. Vozili so se dobro dolgo, kar Danté zasliši dobro poznan šum; bilo je šumenje morskih valov. Zavežejo mu oči ter ga peljejo v čoln.

„Kam pa me vodite?“ vpraša jih obupno.

„Kot Marseljan in pomorščak bi pač morali vedeti, kam se gre, če se jetniki odvažajo čez vodo!“ zavrne ga jeden orožnikov.

„Me-li tirate v grad If?*)“

„Kam pa,“ obregne se uradnik.

„Za božjo voljo! Jaz sem nedolžen,“ vzklikne Danté. „Obečali so mi prostost, sedaj pa me pošiljajo v ječo!“

„Še nobenega jetnika do sedaj nismo prevažali,“ dé nato orožniški vodja, „kateri bi ne prisegal, da je nedolžen.“

*) Velikanska jetnišnica blizu Marselja, zidana na kamenitem otoku.

Čez kake pol ure zaslišali so že šum valov, ki so se razbijali ob pečinah na katerih je pozidan grad If.

V tem trenutku se obupne misli polasté ubogega kapiténa. Vedel je predobro, da se redkokdaj kak jetnik vrne z omenjenega gradu, hotel je torej, preden dospejo tje, vse tvegati za svojo svobodo.

Morski slapovi so se penili ob pečinah in čolna se je vil proti majhnemu pristanu; vodil ga je skušen krmar. Noč je bila temna. Ni je bilo vgladati zvezdice na sivo-črnem nebesi. Vse to bliskoma pretehta Danté. Zapazivši ugoden trenotek, skoči iz čolna v peneče valovje, ki ga šume požre.

Nevstrašeni kapitén še pač sliši vzklike strmenja in groze, katere so zagnali brodnik in orožniki in že se mu strašno zmedejo vsi čuti.

Boril se je z grozno bobnečim morjem, ki je tako strašno grgrajoče vrelo gor in dol.

Danté je znal izvrstno plavati, toda v takem vihrajočem vrtincu ni zdala nič njegova moč. Minila ga je skoro zavest, dozdevalo se mu je samo toliko, da čuti pod seboj trda tla, na katerih ga je zalučila strašna velesila.

Četrto poglavje.

V Tuljerijah.

Po kraljevi dvorani v tuljerijskem gradu je počasi korakal Ludovik XVIII. sem ter tje. Kdaj pa kdaj se je ustavil pri mizi, na kateri so ležale odprte knjige. Bile so knjige latinskih pisateljev, katere je kralj čital kaj rad in katere so ga zanimale več, nego vsi vladni opravki. Ni zmo-drila smrt nesrečnega njegovega brata Ludovika XVI. tega vladarja, zakaj tudi on se je imel za kralja, po milosti božji, mislil je tudi on, da je ljudstvo za njega, ne pa on za ljudstvo na svetu.

Trudil se je ravno, da si raztolmači besede nekega latinskega pesnika, ko mu dvorni hišnik naznani prihod ministra, ki tudi brž nato vstopi.

„Kaj novega?“ vpraša kralj prišleca.

„Bojim se, da moje novice ne bodo ugajale Vašemu veličanstvu,“ odvrne minister.

„Torej? Govorite vender!“ vzklikne vladar nestrpno.

„Sire!*) Tista vest, o kateri sem poročal včeraj, razširja se bolj in bolj po mestu.“

„Zopet mi hočete pogrevati staro neumnost, gospod minister!“ zakliče kralj in nadaljuje: „Povem Vam, da imam najzanesljivejšo vest od policijskega ministra, kako vestno opazujemo Elao in da se bivši cesar bavi le s stavbami in grajenjem novega pristana.“

„Jaz pa menim,“ opomni minister, „da veliki dogodki že naprej delajo svojo senco, bila bi toraj previdnost umestna.“

„Pokličite policijskega ministra!“ zapove kralj dvorniku.

„Že čaka zunaj,“ odvrne ta.

„Dobro, vstopi torej!“

Malo trenutkov pozneje pride poklicani minister.

Imate-li novice od Sredozemskega morja?“ vpraša ga kralj precej.

Imam veličanstvo! Najnovejše sem Vam že javil, glasijo se dobro.“

„Vidite zdaj?“ dé kralj obrnivši se k drugemu uradniku, „kaj Vam nisem rekel?“

Nagovorjenec se lahko prikloni, kajti ni hotel žaliti tovariša svojega.

Ta trenutek se prikaže dvornik vnovič.

*) Presvetli gospod.

„Državni pravdnik Lujvilj iz Marselja prosi avdijencije in oproščenja, da se ni vtegnil še preobleči,“ javlja dvornik, hotel sem ga sicer za sedaj odpraviti, toda on zahteva, da ga nemudoma privedem sem.“

„Čudno,“ mrmra kralj, „oče tega moža drži z bonapartisti, dočim je njegov sin strastni prvrženec burboncev. Hočemo ga torej slišati.“

„Pa vender ne v obleki, ki je še prašna od potovanja?“ opomni dvornik.

„Zdi se, da je ta stvar nujna, preglejmo to pot navado,“ pravi Ludovik. „Naj vstopi!“

Stopivši pred kralja, prikloni se državni pravdnik globoko.

„Dobro došli! baron Lujvilj — tako ste pač z mojim dovoljenjem spremenili ime svojega očeta?“ reče kralj.

„Pa kake novice nam prinašate?“ dostavi še hitro.

„Zvedel sem po naključji, da namerava francoski nasilnik se zopet prepeljati na suho in da je morda v tem trenutku že stopil na francoska tla,“ odgovori pravdnik.

„No, to imamo zdaj!“ reče Ludovik XVIII. z oponosnim pogledom na policijskega ministra, ki odmah prosi dovoljenja odstraniti se, rekši, da poizvé, kakor je rekel poprej, najnovejše vesti.

Kralj mu molče prikima ter se zopet obrne k Lujvilju.

„Govorite!“ veli mu.

Pravdnik uboga in pripoveduje cel dogodek z Dantéjem ter izroči kralju zavitek pisem, katerega isti ročno razpečati in prečita naslove vseh pisem.

„Há,“ vsklikne kralj, „koliko število skrivnih pristašev Napoleonovih mrgoli po Parizu! Ne bi bil mislil, da me obdaja toliko izdajalcev! Toda jednega pogrešam med njimi, Vašega očeta namreč, gospod baron Lujvilj. Takó vnetega bonapartista bi pa vender ne smeli zábiti na Elbi!“

„I mene je to iznenadilo,“ dostavi pravdnik predrzno.

Površno čita kralj pojedine liste ter silno bled kdaj pa kdaj vdari s peto ob tla, iz česar se lahko sklepa, da se tudi njega gotovo niso na najboljši način spominjali v listih.

„Da!“ zaječi končno, ko zadni list vrže na tla, „služili ste mi slabo! Stojim na ognjeniku, a moji uradniki so se mi prilizovali, češ, da nikdar ni stala nobena vlada trdneje mimo moje!“

„Veličanstvo!“ oglasi se minister.

„Izvemši Vas z gospodom Lujviljem, seveda,“ dostavi hitro vladar, odpné ludovikov križec s svoje suknje ter ga izroči pravdniku,

rekoč: „Vsprejmite za sedaj ta red v znamenje moje milosti!“

Odlikovanec poklekne na jedno koleno in vsprejme odlikovanje poljubivši kraljevo roko.

„Pravosodni minister!“ javi ta hip dvornik.

„Vstopi naj!“ veli kralj. Prišlec se je videlo na lici, da je grozno razburjen.

„Kaj se je pripetilo?“

„Napoleon se je izkrcal na Francoskem in dére proti Grenoblju naprej!“ slišalo se je kot mrtvaška pesem iz ministrovih ust.

„Pošljite mi po maršala Ney-a!“ zapové kralj.

„Po maršala Ney-a?“ prestrašijo se vsi prisotni.

„Jedin on more uničiti nasilnika“ dé kralj.

Zmešnjava je bila velika. Lujvilj se je poslovil naglo; pridobil je mnogo. Zakaj, ako bi zmagal Napoleon, branil bi ga njegov oče, ako bi pa ostala sreča mila sedanjemu kralju, imel bi takisto pot odprto navzgor. S temi mislimi poiskal je svoje prenočišče.

Peto poglavje.

V temnici.

Ondaj, ko se je navedeni pogovor vršil v Tuljerijah, ko je Napoleon že zmagalno prodril od Grenoblja do Pariza, prebudil se je v najglobkejši temnici morskega gradu Ifa jeden jetnikov iz omotičnega spanja. —

„Za Boga! kje pa sem?“ vsklikne pol prestrašeno, pol začudeno. Verige, katere so ga težile, spomnile so ga rožljaje žalostnega položaja.

„Oj, jetnik sem še! Oj smrt, ti tolažnica trpečega človeštva, zakaj si me ostavila in pobegnila od mene, ko me je silni vrtinec morskih valov sukal po globinah! Zakaj me nisi objela, ko si že bila stegnila svojo suho roko po meni? In ti, uboga Mercedes, kako grozno moraš trpeti!“

Rožljanje ključev pretrga samogovor jetnika, kateri se je čudovito izvil morskemu vrtincu ter

po silnih valovih bil vržen na suho, kjer so ga našli orožniki.

Vstopil je ječar. —

„Ste se zopet osvestili?“ vpraša ga pomi-lujé. „Bilo je pa tudi strašno predrzno, da ste skočili v kipeči vrtinec. Teknila bo Vam menda zdaj tudi jed, kali?“

„Z državnim pravdnikom bi rad govoril,“ odvrne nesrečni kapitén.

Začudeno ga pogleda jetničar ter reče: „To nikakor ni možno.“

„Peljite me h kraljevemu namestniku!“ sili Danté nato.

„Sveta nebesa! kaj se Vam je zmešalo, kakor ubogemu abéju*) Fariji?“ vpraša ga jetničar sočutno.

„Z namestnikom hočem govoriti!“ zagrmi zdajci Danté divje in pogleda tako grozovito ču-vaja, da se ta nehoté strese in nekoliko korakov stopi nazaj.

„Zadušim Vas, ako mi brž ne izpolnite moje želje!“ zagrozi se jetnik in pri tem rožlja tako silno z verigami, da jetničar hipoma strahú po-stavi jedila na tla ter pobegne skozi vrata, katera naglo za seboj zaklene.

Godilo se je nesrečnemu Dantéju, kakor več nesrečnežem, o katerih čitamo, da so hoteli svoje

*) Opat; tudi vsak, ki se oblači, kakor duhovnik.

življenje končati s stradanjem, toda tudi njega je končno premagal glad. Povžil je jetniško hrano in spoznal je, da so se mu živci pomirili.

Čez nekaj časa zgrudi se utrujen na svojo postelj ter zaspi trdno. Spal je menda nad štiriindvajset ur ter se prebudil na novo okrepčan. Pred seboj zagleda ta pot zraven jetničarja še drugega moža. Oba sta ga ogledovala zelo skrbno.

„Vidite gospod nadzornik, kako ima zmešani pogled?“ opozarja jetničar uradnika.

Ta pa dvomljivo odkima kot presoden in previden mož.

„Ali Vam je že bolje?“ obrne se k jetniku.

„Saj nisem bil nikdar bolan!“ zatrdi ogovorjenec. „Kaj pa koristi prazno slamo mlatiti, peljite me k državnemu pravdniku, ali pa k kraljevemu namestniku!“

„No, zdaj pa vidite sami,“ dé čuvaj. „Ravno tako se je vedel blazni abé. Ponujal mi je tri milijone frankov, končno celo sedem milijonov, da bi mu pomagal do svobode. Zbesnel je na posled takó, da so mu stopile bele pene pred usta in je celo njegovo telo otrpnilo liki les.“

„Ne, gospod nadzornik, jaz nisem zato tukaj, da bi stregel blaznikom. Oče sem, imam obitelji in moram skrbeti za svoje življenje; tukaj sem vsak trenutek v nevarnosti, kadar vstopim. Sve

tujem torej in Vas prosim, da se ta jetnik spravi v oddelek za blazne, kakor stari Farija.“

„To se ima tudi zgoditi,“ reče nazornik in sicer še danes.

Danté, ki je stoprv zdaj razumel, kaj pomenja ta pogovor, prestraši se grozno, naposled pa se potolaži, češ, godilo se mi bode morda dosti bolje, ako ravnajo ž njim kot z blaznim, da se mu tako znabiti tudi prej ponudi prilika za beg.

Dal se je torej mirno odvesti in kmalu je bil v drugi stanici, ki ni bila toliko vlažna in nečedna, kot prva.

Njegova usoda je bila strašna. Mučno in počasno so mu pretekli prvi dnevi. Lice svoje neveste je imel vedno pred očmi in divje je korakal gor in dol po celici. Čestokrat se je spel do zamreženega okenca, skozi katero je gledal doli na peneče valovje. Toda dolgo se ni mogel držati. Ondaj pa, kadar je opešala moč njegovih rok, padel je onemogel na tla.

Tako mu je minil teden za tednom, mesec za mesecem. Zvezda Napoleonove sreče je obleдела že zdavnaj in veliki cesar je na otoku Sv. Helene kaj lahko premišljeval minljivost zemeljske velečine. Ubogega Dantéja ni se spominjal nikdo več. Pač sta gospod Morelj in Mercedes poskušála večkrat, da bi osvobodila nesrečneža, toda vse zastonj. Burbonci, ki so zopet zasedli prestol,

bili so nespravljivi, posebno pa proti bonapartistom. Uboga Mercedes! Žalovala je za svojim ženinom ter ponosno odbijala Renardovo snubljenje.

Že zdavnaj je odjadral 'Faraon' pod Danglarjevim vodstvom čez širno morje in končno, končno je tudi spomin na nesrečneža izgubil svojo oživljajočo moč, katera jedina spodbuja poskuse za rešitev.

In Lujvilj? prašal bo bralec. Po svojem očetu je obdržal tudi tistih sto dni svojo službo, ko je vladal Napoleon, ko so se pa povrnili Burbonci, bil je imenovan za nadpravdnika.

Le Mercedes, nesrečna nevesta, spominjala se je še jedina zvesto vjetega svojega ženina.

Nekoč je sedela sama zvečer v hišici ter prela predivo za očetove mreže. Zapela je z lahno trepetajočim glasom:

Žaluje srcé
In stoka boječe;
Kdo pozna gorjé
Tolike nesreče?

Oh daleč je preč
Med groznimi zidi;
Ne prosim si več,
Kot: pridi, oj pridi!

Veliki gospod!
Zasliši molitev:
Ne prosim dobrot,
Ko njega vrnitev.

Devica gospá,
Poglej me iz raja,
Koliko gorjá,
Nesreč me obdaja!

Pri zadnjih besedah vstopi Renard in Mercedes omolkne.

„Še zmiraj tako otožna?“ vpraša jo skoraj nejevoljno.

Ona v jedno mer molči in prede dalje. „Mercedes, prej si imela vsaj kako prijazno besedo za me, zdaj pa se mi zdi, da si onemela. Povej mi vendar zakaj?“ sili jo prišlec.

„Povem ti,“ reče dekle in postavi kolovrat na stran. „Sanjalo se mi je, da si ti izdal nesrečnega Dantéja. Ni ga imel sovražnika, le ti sam si ga črtil. Govôri in očisti se tega suma!“

Kakor bi ga bila zadela strela, tako zatrepeče ogovorjenec; in besede ne spravi iz grla.

Ko Mercedes opazi njegovo zadrego vsklikne srdito: „Ti sam si ga ovadil! Priznaj! Bog mi je odkril tvoje hudodelstvo. Izgubi se mi ničvrednež! pred moje oči mi ne pridi nikdar več!“

„Poslušaj me vender, Mercedes!“ poprosi oni mirneje.

„Ni besede več od tebe! Preč izpred mojih očij!“ zagrozi mu Mercedes in skoči po konci.

Oko ji je vsplamtelo v sveti jezi in merila ga je tako sovražno, da je Renard ves preplašen odlazil. Zdaj pa je omahnila uboga Mercedes. Dasi je poprej zbrala vse svoje moči, onemogla je zdaj in se zgrudila v nezavest.

še
je
tu
ča
Vi
be
in
mi
ču
se
ka
Či
zv
in

Sesto poglavje.

Sotrpin.

Preteklo je že skoraj pet let, a Danté je še vedno bil zaprt v gradu Ifu. Njegov obup se je izpremenil v hladnokrvnost; ni več razsajal, tudi ni več tako srpo in divje vpiral oči v jetničarja, ko poprej, da se ga je isti v resnici bal. Videlo se je, da je potrta mož, kateremu najljubejša misel je na zgodnjo smrt, rešiteljico iz stisk in nadlog. —

Zatopljen v misli, leži nekega dne nepremično na svoji postelji, kar iz nenada zasliši čuden zvok.

„Kaj more neki to biti?“ vpraša samega sebe, skloni se v postelji in pazno vleče na uho.

Zopet začuje iz globine glas. Zdi se mu, kakor bi kdo s kakim železom tolkel ob pečino. Čim dalje posluša, tem razločnejši prihaja tudi zvok. V rednih presledkih zveni mu praskanje in trkanje na ušesa.

Vse mogoče misli podé se jetniku po glavi. Naposled se prepriča, da tam doli dela kak sorpin za osvoboditev. Skoraj se je sramoval samega sebe, da je do zdaj živel tako brezposelno in ničesar ni poskusil za svojo rešitev. Poslušaj zopet in zopet in zmeraj sliši vnovič iz globine, pink, pink!

„Oj Vsemogočni, Ti me kličeš na delo!“ vsklikne ganjen in solze mu zalijejo oči. „Nočeš me rešiti, ne da bi se sam ne potrudil, zdaj Te razumem!“

Koj se vleže Danté na tla in pritisne uho na kamen.

Pink, pink! sliši zopet tako jasno, kakor bi bil podzemeljski tovariš le meter daleč od njega.

„Grebem mu nasproti,“ mrmra jetnik. „O Bog, ko bi le imel kako orodje!“

Zdajci se domisli, da mu nosi jetničar kosilo v železnem lonci, kateri ima taki locenj, ki bi bil pripravljen za obdelovanje kamenov. Pa kako ga dobiti? Oni ga ni pozabil nikdar odnesti, ko mu je stresel jedi na lončen krožnik.

„Ako razbijem krožnik,“ pravi Danté, „bomo videli, ali mi ne pusti železnega lonca.“

Bliža se že poldan in jetnik precej izvrši svoj načrt, vrže namreč krožnik ob tla, da se zdrobi na male koščke, ter pazno pričakuje, kdaj pride

ključar. Zdajle prihaja. Ključi zarožljajo in težka železna vrata počasi zaškripljejo v svojih tečajih.

„Kje imate krožnik?“ vpraša jetničar ozrši se po sobici.

„Razbit,“ odvrne Danté mirno. Služabnik zamrmra nekaj skozi zobe potem pa reče: „Jejte torej za naprej iz tega-le črepa!“ Nato služabnik odide in skoraj bi Danté veselja zavriskal še prej, nego so se zapahnila vrata. Hitro izprazni posodo, potisne posteljo na stran in začne delati, ko se je bil poprej prepričal, da še njegov somučnik koplje.

Po trkanju toliko spozna, proti kateri strani mu je grebsti in najprve prične s tem, da odmakne ploščat kamen od tlaku. Ko bi ga odmaknil, bi se že pokazalo, bo-li prihodnje delo lahko ali težavno.

Dolgo se je ukvarjal s ploščo, šele tretji dan se je dala dvigniti, in pokazalo se je, da je tanjka, torej lahko premakljiva. Spodnje zidovje je bilo jako krhko in močno pomešano z malto in ta najdba je vnovič poživila pogum našega jetnika.

Prej ko je prišel ključar, osnažil je vsakokrat lonec in vredil vse tako, da ni bilo najmanjše izpremembe zapaziti v celici. Sipino in opeko pa, katero je iztrebil, metal je sproti skozi

linico po malem v morje, posebno pa o deževnem vremenu, tako, da ni ostalo nikako znamenje.

Samo jedna reč je vznemirjala Dantéja namreč, da je nehal kopati oni, ko je slišal, da grebe Danté v svojem rovu. Seveda se je s tem jako zakasnilo približanje. Danté pa je delal tem marljiveje in naposled prišla sta si oba krta takobližu, da je slišal drug družega sopsti.

Na ta način so minili trije meseci, ko je nekega dne Danté slušaje ležal v svojem rovu ter začul, da oni koplje prav blizu njega.

„Kdo dela tukaj?“ vpraša ga polglasno.

Oni preneha kopati in že se polasti strahu Dantéja, da ga je morebiti pregnal za zmeraj.

„Vaš sotrpin sem,“ odgovori oni počasi.

„Ali naj ne predereva še te tanjke stene, ki naju loči?“ vpraša naglo Danté.

„Kdo pa ste in kako se zovete?“ sliši se nazaj.

„Meni je ime Edmund Danté,“ odgovori kar pitén, revež sem in nesrečnež, kakor Vi, ki si želi priboriti svojo prostost!

Zdaj nastane kratek premolk.

„Prederiva torej to steno, ki naju še loči z zedinjenimi močmi!“ odgovori končno tovariš od zdolej.

Začneta strgati in razbijati s svojim slabim orodjem tako vneto, da se poslednji kos zida

kmalu poruši. Prikaže se glava, potem pleča in truplo.

„Pomagajte mi navzgor!“ veli tujec.

Danté ga poprime za roke in izvleče gori k sebi. Čez malo trenutkov stojita si nasproti in skrbno si ogleda drug drugega.

Navzlic temu, da je bila celica temna, pozna Danté, da je njegov tovariš že jako prileten a blagega obličja.

„Jaz sem abe Farija,“ predstavi se mu starec.

„Oj, Vi ste torej tisti nesrečnež, o katerem mi je pripovedoval prejšnji moj ključar, da ste baje blazni!“ vsklikne kapitén.

Bridko se nasmehne starec.

„Pustiva“ vzdihne nato. „Danes sem zopet obogatel za hudo prevaro.“

„Kako to?“

„Skoraj leto dni sem si risal črtež tega gradu,“ nadaljuje duhovnik, „in še le, ko sem bil tako prepričan, da bi prisegel na natančnost svojega dela, začel sem kopati rov, ki bi me imel peljati v prostost. Zdaj pa vidim, da sem grebel le proti drugi celici, kjer bi moral delo začeti iz nova, in katero bi se mi menda obneslo ravno tako.“ Te besede izgovori Farija zelo otožen.

Ko ga Danté hoče tolažiti, odkima le z glavo in ga vpraša:

„Koliko časa že sedite tukaj notri?“

„Blizu pet let.“

„Jaz pa medlim že skoraj trikrat toliko časa med temi zidovi,“ opomni Farija. „Zakaj so Vas pa zaprli?“

„Ker sem baje bil pristaš cesarja Napoleona.“

„Kaj je to prepovedano?“ začudi se starec.

„Ali ne stoji več veliki cesar na čelu vse Evrope.“

„Pred šestimi leti je živel v pregnanstvu na otoku Elbi,“ reče kapitén.

„Pripovedujte mi o vsem, kako je bilo ž njim, jaz še ne vem ničesar,“ prosi Farija, na kar mu Danté na kratko opiše slavna leta Napoleona, ki so bila polna zmag, in slednjič padeč velikega korzičana.*)

Duhovnik ga posluša jako pazljivo.

„Kako čudno,“ dostavi potem ko kapitén konča, „mene so priklenili v ta-le grozni grad, ker sem hotel Italijo zjediniti v celotno državo, njega pa so pregnali na Elbo, ker je hotel celo Evropo spraviti pod jeden klobuk.“

„Vedite namreč, da sem po laškem narodnjaku grofu Spada v Rimu podedoval velik zaklad s pogojem porabiti ga v to svrho, da se zjedini vsa Italija v jedno celoto. Poslušal sem svojega prijatelja in — bil sem zaprt.“

*) Napoleon I. je bil rojen na otoku Korziki.

Ko Danté sliši o zakladu, spomni se jetničarjevih besed in začuden debelo gleda starca.

„Zdi se mi, da tudi Vi prav ne verujete tega, kaj?“ namuzne se duhovnik.

„Verujem popolnoma, čeprav se mi dozdeva Vaša usoda povsem romantična,“ odgovori kapitén.

Omenjeni zaklad je zakopan na majhnem skalovitem otoku, ki se dviga ne daleč od Korzike iz morja,“ nadaljuje Farija, „in živa duša ne pozna torišča, niti ve o tem, kar je ondu skritega, kakor jaz sam.“

„Kolik pa je zaklad?“ vpraša Danté trudeč se, da bi starcu ne pokazal dvomljivosti svoje.

„Kakih dvajset milijonov naše veljave, še prej kaj več, nego manj,“ reče Farija smehljaje.

„Potem ste neizmerno bogati!“ vsklikne Danté.

„Kaj mi hasnijo milijoni, če moram celo svoje življenje prehirati v ječi,“ vzdihne Farija.

„Zastonj sem ponujal državi pet, šest, dâ, vseh dvajset milijonov, da si kupim prostost. Niso mi verjeli, dá, imeli so me za blaznega in me tudi zaprli v celico za blazne. Vendar zdaj je čas, da se vrnem v svojo celico, ker bliža se ura, ko pride ječar preiskovat jetnikov.“

S temi besedami se poslovi Farija od svojega sotrpina, zleze v luknjo in izgine. Danté pa pomakne postelj čez uhod in se vleže premišljuje

o čudežni premembi svoje usode. Izginil je ves
prejšnji obup, odločnost in srčnost ste ga nav-
dajale, da poskusi na vsak mogoči način svojo
rešitev.

Sedmo poglavje.

Skupno delo.

Drugega jutra, ravno ko jetničar odide iz celice, zleze Danté v rov, da obišče svojega prijatelja. Najde ga zamaknjenega v veliko karto, katera je kazala načrt gradu Ifa ki si ga je narisal sam.

„Tukaj je moj pogrešek,“ izpregovori Farija po kratkem pozdravu. „Glejte, imel bi bil grebsti luknjo na desno stran, ne pa na levo. Zdaj morava poskusiti iz Vaše celice priti navzgor do otokovega površja, od koder se potem lahko spuštiva v morje.“

Pogovarjata se še nekaj časa, potem pa zlezeta po luknji v Dantéjevo temnico, da bi se posvetovala, proti kateri strani jima je grebsti. Dogovorita se, da bosta kopala napošev navzgor in sicer menjáje se v delu.

„Bližajo se temne noči,“ méni Farija, „ni poskusiti morava, da si je obrneva v korist.“ —

Tako grebeta nesrečneža več tednov ne-
prestano, kar nekoč hipoma zaslišita jasno in
razločno korake nad seboj. Farija vleče na uho.

„Tukaj koraka straža sem ter tja,“ reče
obupno. „Ravno na najslabejšem torišči bi pri-
grebla ven. Ves trud in težave so zopet zastonj!“

„Straža naju ne bo zadrževala na begu,“
odvrne Danté.

„Saj si vendar ne boste svoje prostosti
kupili s človeškim življenjem?“ vpraša starec
vznemirjen.

„Tega tudi treba ni,“ opomni kapitén, „lahko
ga premoreva, zveževa in mu zamašiva usta.“

„K temu mi nedostaje moči in srčnosti,“
zatarna Farija.

„Ta posel prevzamem že jaz sam,“ tolaži
ga kapitén.

„O tem se posvetujva v Vaši celici naprej,“
konča starec in oba zlezeta po rovu nazaj.

Jedva se priplazita nazaj dol v kapiténovo
ječo, vleže se Farija ves opešan in medel na
prijateljevo posteljo. Čudno je bil izpremenjen,
kar Danté hudo prestrašen zapazi.

„O moj Bog,“ zajavka Farija bledih ustnic,
„prijelo me bo zopet! To je že drugi pot; še je-
denkrat tako, potem sem mrtev. Poskusite me
po luknji spraviti v mojo stanico, predno je ne-
sreča gotova.“

Z največjim naporom posreči se preplašenemu Dantéju to delo in oddahne se olajšanega srca, ko položi Farijo na njegovo postelj.

„V pol uri pride ključar,“ šepeta bolnik. „Poslušajte natanjko, kar Vam povem. Ondu v zidovi razpoki je majhna steklenica. Spustite mi nekaj kapljic v usta. Oj, že prihaja! Osem do deset kapljic, nič več!“ Zdajci močno strese starca, stegnejo se mu vsi udi in trpin zaspi smrtno spanje.

Danté se podviza, da poišče steklenico. Najde jo. Bila je črna, nad napisom pa je stala mrtvaška glava. Hitro jo odmaši. Močen in oster vonj mu udari iz nje nasproti. Spusti nezavestnemu deset kapljic med ustnice in nato shrani steklenico.

Ko se zopet obrne k duhovniku, zapazi, da se mu vrača življenje. Lahke pene mu privrejo iz ust in kazalo je vse, da so kapljice začele svojo življenje budno moč.

Ta trenutek zasliši pa tudi ključarjeve korake. Hitro se splazi v luknjo, potegne ploščo za seboj in čaka. Jetničar vstopi, ko vglada bolnika, bliža se postelji, rekoč: „Starega je že zopet prijelo. Daj Bog, da bi se ne zbudil več k življenji!“

Zdaj pa mora Danté hiteti, da prej dospeje v svojo celico, nego ključar, kar se mu tudi posreči.

„Danes dobite jedi za dva,“ ogovori ga prišli uradnik. „Duhovnik je nevarno zbolel in ne potrebuje ničesar več.“ Izgovorivši postavi mu kosilo v kot.

„Ali ne dobi bolnik nobenega zdravnika?“ zajecla Danté.

„Ne“ odreže se ključar, „zakaj vsakikrat preklinja zdravnika in jaz sem mu tudi obečal, da mu ne pozovem nikdar nobenega več, zgodi se mu, kar si bodi.“ Po teh besedah ostavi celico.

Ko se Danté pokrepča, zleze nazaj k Fariji.

Še je ležal starec na postelji, še je imel vse ude otrple, a vendar je kazala rdečica, ki se je vračala na velo lice, da še klije v njem življenje. Naposled odpre Farija zmešane oči, ozre se okoli sebe in pokima prijazno, ko vglada Dantéja.

Ta pot je še srečno izišlo, prijatelj moj,“ izpregovori bolnik, „toda, ako me še prime kedaj takó, bo smrt neizprosna.“

„Tega naju Bog obvaruj,“ deje Danté nato, vsekako pa sem prepričan, da bodeva ondaj, ko se Vas zopet poloti omedlevica, že zdavnaj prosta.“

Farija žalostno odkima. „Rešite se sami,“ veli mu čez nekaj časa, „zakaj, delal bi Vam le nepotrebno težavo.“

„Brez Vas se ne ganem nikamor,“ odgovori kapitén odločno.

Duhovnik ga pogleda ves ganjen, ter reče: „Vi ste blagega in plemenitega srca; moja želja je, da si pridobite prostost. Le delajte naprej, posrečilo se Vam bo!“

„Ne, jaz počakam, dokler se toli ne ojačite, da zopet lahko skupno delava in tudi skupaj pobegneva,“ pravi Danté.

„Upajva najboljšega,“ konča Farija.

Minil je skoraj teden dni, a duhovnik še ni okreval. Nekoč, ko je bil Danté zopet pri njem, začne starec: „Čutim, da se mi bliža smrt. Poslušajte me torej. Ker ste bili vedno nasproti meni blagosrčni, sklenil sem, izvoliti Vas za glavnega dediča. Zakaj bi ogromni zaklad spaval na samotnem otoku; bodi rajši Vaša lastnina, no samo z jednim tem pogojem, da ga rabite za dobra dela na prid človeštvu. Hočete tako?“

„Ne govorite tako, oče moj!“ vsklikne prežalostno Danté. „Ne smete mi še umreti ne, uživati še morate z menoj zlato prostost.“

„Tam zgoraj nad oblaki že,“ reče Farija resno, „ampak tukaj doli na zemlji mi ni več odločeno. V tej knjižici je zapisano, kako je otoku ime in kje leži; izročam Vam jo od danes naprej v popolno lastnino z zakladom vred. O Bog! Čutim, da me je že zopet prijela slabost. Zdaj ne bo pomagalo več strupeno zdravilo. knjižica ... zaklad! Bog ... Vas bla ... go .. slo .. vi! ...

Pri teh besedah se zgrudi starec nazaj. Zadel ga je grozni mertvoud. Zdelo se je neizrečeno prestrašenemu Dantéju, kakor bi starcu pokali vsi sklepi in malo, da se mu bolesti ne stemni pred očmi. Hitro skoči po steklenico in spusti dvanajst kapljic nezavednemu v usta, toda — brezvspešno; drgne mu truplo — pa vse zastonj. Ostalo je otrplo in trdo. Nobene sape ni bilo več opaziti v njem: duhovnik Farija je bil mrtev.

Žalosten se poslovi od starca in hiti v svojo celico, da skrije podedovano knjižico. Potem zleze iz nova v luknjo in čaka pri starčevi stanici prihod ključarja. Ta pride čez malo časa, najde jetnika ležečega na postelji ter reče: „Mrtev je, mrtev! Zdaj moram poklicati nadzornika, da se smrt uradno potrdi.“

Malo minut pozneje je bila ječa nmrlega polna ljudi. Nadzornik zapove dvema hlapcema, naj spravita mrtveca v vrečo ter naj jo zalučita v morje.

„Prinesita vrečo takoj,“ dostavi brzo, vendar pa počakajta s pogrebom, dok se ne zmrači, da se jetniki preveč ne razburijo. Duhovnikova zapuščina pa bodi vajina!“

To so zadnje besede, katere še sliši kapitén; moral se je podvizati, da o pravem času pride v svojo celico, ker ravno se je ključar napotil

k njemu. Izide se mu po sreči in jedva uradnik zaklene vrata, skoči že Danté zopet po konci.

„Drznem se tega!“ zašepeče nato. „Dá, in če tudi poginem pri tem! Zlezem v vrečo ubogega Farija! tudi ne pozabim noža vzeti seboj, da brž prerežem platno, ko padem v vodo.“ —

Osmo poglavje.

Drzen čin.

Kapiténu je vtripalo srcé, ko je ležal v luknji ter poslušal hlapca, ki sta spravljala starca v vrečo. Bila sta v nekaj trenutkih s tem gotova in slišal je, kako sta si rekla, da v dobri uri prideta po vrečo.

Po teh besedah ostavita mrličevo ječo in zdaj vstopi Danté. Naglo razveže vrečo, zavleče truplo svojega prijatelja po luknji navzgor in ga položi na svojo posteljo. Hitel je na vse kriplje, a vendar ga je stalo dobre pol ure težavnega dela.

Vrnivši se, precej zleze v vrečo, ko že poprej spravi omenjeno knjižico in nožič, katerega je tudi podedoval po rajnem duhovniku. Vrečo od znotrej sešije in tako mirno ležeč z nožem v desnici pripravljen čaka hlapca. Prideta točno. Borna svetilnica le slabo razsvetli prostor. Jeden prime vrečo pri glavi, drugi pri nogah ter dvigneta.

„Starec je šmentano težak!“ izpregovori prvi.

„Res da, kdo bi bil mislil,“ odvrne drugi.

Vzemši še seboj lešerbo izstopita, korakata po dolgem hodniku in dospeta končno na prosto. Vlekel je močen veter, ki je Dantéju hladil vroče razburjeno lice.

Bila je temna noč in gromovito je bučalo morsko kipenje.

Ko ga hlapca prineseta do skrajnega roba na obzidje, položita ga na tla.

„Kmalu bodo valovi starega odnesli na visoko morje,“ zakrohoče se jeden nosilcev, „in ondu se mu kmalu pridružijo požrešni morski volkovi.“

„Vrziva ga prav daleč,“ opomni drugi.

„Si pripravljen?“

„Da.“

„Vrziva torej!“ Jeden — dva — tri!“

V daljnem krogu zleti dozdevni mrlič v pe-neče se morje. Ubogi Danté, skoraj bi bil izgubil zavest, pa mrzla voda mu na mah oživi vse čute. Grgraje se pogrezne v globine.

Z nepopisnim naporom prereže vrečo, porine skozi najprej glavo, izvleče se ven ter vsplava nakvišku. Bil pa je tudi že skrajni čas, ker nedostajalo mu je zraka in malo, da mu niso počile

prsi. O, kako je potegnil prostega zraka váse, ko je došel na površje! Plaval je dalje. Na srečo morsko kipenje na tej strani gradu ni bilo tako silno, ampak morski tok ga je deroč nesel od otoka stran.

Če vzamemo zemljevid Francoske v roké, najdemo, da je v morji krog Marselja zaznamovanih več črnih pik, ki pomenijo ravno toliko skalnatih otokov. Jeden teh je If. Na jugu od njega jih je še več, ki pa niso obljudeni. Naš Danté je hotel doseči jednega iz med njih in morski tok ga je podpiral v tem.

Ko plava že nad dobre pol ure, začne se mu vrinjati strah, da je znabiti zgrešil omenjene otočiče in da ga žene tok v širno morje. Strah mu narašča od minute do minute; že mu drvené udi in nedostaja mu sape.

Pač se tolaži z mislijo, da je zmeraj bolje, ako umre na morji, nego v zaduhlem zidovji prehirati žalostno življenje. Že se hoče brezvoljen prepustiti razburkanim valovom, kar zapazi ne daleč pred seboj temno stvar, ki mu prihaja vse bliže in bliže.

„Ladija!“ vsklikne plavalec, zbere slednje moči in plava ladiji nasproti. Pride mu že tako blizu, da jo spozna za jedno majhnih trgovskih ladij, katere rabijo na obalih Sardinije in Korzike za kupčijo s primorskimi mesti francoskimi.

Le nekaj sežnjev je še ladija oddaljena in Danté sliši razločno, kakó zavpije krmar: „Samo po čudeži se spravimo iz tega toka, ki nas sicer vrže na kako pečino.“

„Pomagaj, pomagaj!“ zavrisne kapitén zdaj na vse pretege. „Tukaj sem, v nevarnosti sem!“

Dve, tri glave se pripognejo čez krov.

„Ondu-le plava,“ kaže jeden s prstom, „hitro sem z vrvjo!“

Vrv pade v morje, Danté jo pograbi in v nekaj trenutkih stoji rešen na krovu.

Kapitén ladjine posadke, ki je štela štir može, seže mu sočutno v rokó. „Sam čudež Vas je rešil,“ ogovori ga prijazno. „Primaruha, kako pa pridete v taki temi v vodo?“

„Hodil sem ribarit,“ odvrne Danté, „pa moj čolnič se je v temi prekucnil. Moj tovariš, ki ni znal tako dobro plavati, utonil je že pred pol ure, mene pa je gnal tok vedno dalje od suhega.“

To poročilo se zdi poveljniku povsem resnično in vpraša ga precej: „Poznate-li tukajšnje morske toke?“

„Kakor žile na svoji roki!“ odreže se Danté.

„Bodite potem tako prijazni, pa Vi krmarite nekaj časa ladijo, ki se zdaj pelje brez vsega cilja,“ poprosi poveljnik.

Danté prime s krepko roko krmilo in zasukne tako točno ladijo, da se ga vsi ovesele in se vnovič pomirijo.

„To je jak dečko!“ sliši Danté govoriti mornarje med seboj. „Gospod naj ga vzame v službo, in če ga ne prinesemo zdrave kože v Sardinijo.“

Drugega jutra ob rani zori vidi Dante grad If, v katerem je prebil dolgih štirinajst let,*) na skrajnem severnem obzorji. Bil je rešen. Ko ga vpraša poveljnik, ali se hoče vrniti domov s prvo jih srečajočo ladijo, ali če ga hoče spremljati na vožnji do Sardinije, odloči se za slednje. Poveljnik ga je bil jako vesel, ker spoznal je že, da je rešenec izredno vrl mornar.

Čez osem dni so prijadrali mimo Korzike in v treh nastopnih dnevih pripljuli do domače obali sardinske. —

Kaj pa se je med tem godilo na Ifu? vprašal bo naklonjen bralec.

Ko je bil ključar kmalu po pogrebu do zdevnega mrliča stopil v Dantéjevo celico, da ga obišče še na večer, zapazil je takoj, da ni vse v redu. Na klicanje ni mu odgovoril nihče in ko je vzdignil odejo, spoznal je truplo duhovnikovo. Začel je vpiti. Vsa posadka je skočila po konci.

*) Vjeli so ga devetnajstletnega mladenča, dné 28. februvarija 1815, rešil pa se je dné 28. februvarija 1829.

Spoznali so prevaro, pa bili so preverjeni, da je ubežnik utonil v morji.

Kraljevi namestnik pa je drugega dné nastopno zabeležil v svoj zapisnik: „Duhovnik Farija in bonapartist Edmund Danté sta umrla oba včerajšnjega dné. Kakor je tukaj postava in običaj, izročili smo trupli valovom, njijino zapuščino pa razdelili v jednaki meri jetničarju in onima hlapcema, ki sta ju pogrebla.

Deveto poglavje.

Zaklad.

Na severno-vshodni strani otoka Sardinije v tirenskem morji ob začetku morske ceste sv. Bonifacija, štrli iz morja množica, večinoma neobljudenih ostrovov. Med nje spada tudi zadnji čas mnogo imenovani otok Kapéra ali kozji ostrov, svoje dni bivališče italijanskega junaka Garibaldija. Tisti čas (namreč ob začetku devetnajstega stoletja) še na tem otoku ni prebivala živa duša, razven črede koz, ki je podivjana pasla se tod po pečinah. Le trava je rasla po skalinah in na vsem otoku ni bilo nič prijetnega, razven nepopisljivo lep razgled vrh visokih pečin na širno morje.

Na tem otoku pritisne lepega poletnega večera leta 1829. čolnič h kraju. Brodar, še mlad, bledoličen mož, priveže čoln za pečino ter leze počasi in previdno ogleduje se, navzgor proti sredini otoka. Tedaj pa tedaj izvleče knjižico, čita

v njej ter opazuje okolico. Tihoma mrmra sam pri sebi: „Ondu torej, kjer se tikoma vzdigujeta rtasti pečini, obrniti se mi je proti severovzhodu, dokler ne pridem do globokega jarka. Tam se moram splaziti doli v globel in iti proti morji do velikanske skale, kateri je videti, da se je odluščila od visoke stene in padla v jarek. Zadaj za pečino je razpoka, ravno široka dovolj, da se more skozi preriti človek. Ribiči, ki baje poznajo to luknjo, imenujejo jo, „hudičevo brezno,“ ker menijo, da peklenšček po nji prihaja in odhaja, kadar se prikaže na zemlji. — Deset korakov od vhoda je majhna dolbina v pečino; tik nje moram kopati, dokler ne zadenem na zaklad.

S tem jame tujec, katerega so bralci že spoznali za Edmonda Dantéja, iskati si pot naprej. Zdaj najde rtasti pečini, pride potem do popisane jarka, v katerega dno se splazi le s težavo in nevarnostjo in koraka proti morji do one velike skale. Za njo je bila gori omenjena razpoka v skalnato steno. Vhod je bil sicer dovolj strašan, toda Danté, ki je v svojem življenji poskusil toliko bridkega, ni se ga preplašil. Premeril je daljavo, našel dolbino v skali in začel je kopati. Bilo je zelo težavno delo. Tla so bila suha in trda. Pač ga je stalo marsikatero srago, predno je prigrebel še le čevelj globoko. Hipoma pa zasliši nek šum ter se prestrašen obrne proti vhodu.

Hu! kako ga obide groza! Nehote se spomni besed iz svoje knjižice, uhoda v pekel in pa — peklenškega glavarja. —

Prikaže se mu čuden obraz pri vходу: Cunjasta brada, dva roga in dvoje žarečih oči. Kdo bi si v enakem položaji v prikazni ne predočil peklenškega sovražnika? Kri mu je že zaostala v žilah, kar se ogleda natančneje ter zapazi truplo kozje živali.

Strah ga mine in glasno se nasmeje samemu sebi. Koza, ki mu je sledila iz radovednosti, obrnila se je nazaj, kajti bržčas se ji je sama špilja zdela preveč nevarna. Danté pa je grebel zopet pridno naprej.

Ko tako že kaki dve uri koplje in lomi, pride do nečesa trdega, liki železo in kmalu se mu posreči, odkriti pokrov velike železne škrinje.

V knjigi je bilo popisano na tanjko, kako da se odpre. Bilo mu je vdariti samo jedenkrat in že je odskočil pokrov. Zdaj vglada tri predale iz ebenovine. — Odpre prvega in začudenja ostrmi. Bil je napolnjen zlate kovine. Drugi je v sebi hranil kovane dragotine, v tretjem pa so bili dragoceni kameni in biseri in sicer od vrha pa do dna velikega zaboja. Vse skupaj je imelo neprecenljivo vrednost in Dantéju se je zgodilo,

kakor onemu Abdalu, kateremu je pokazal derviš*) zaklade v čarovni špilji:

Privede ga v krasne dvorane, enakih ni zrló okó,
Sezidali s kamenov dragih jih škrti so nekđaj lepó:
Na zlatih pilastrih kristalast prozoren obók se blišči,
Po svetlih se stenah množica rubinov rudečih žari.

Med zlatimi stebri pokaže mu čistega kupe zlatá,
Katerega lesk običajno omami otroke sveta;
Povsod je demantov iskrečih, smaragdov, rubinov nebroj
Pohlep po ogromnem bogastvu neznan mu vzbudi se takoj.

Abdala začuden se zgane, zlata oslepi ga svetlost —
Hitreje mu bijejo žile, denar le ponuja prostost.
Drviš si demantov nabere in moder ostalo pusti,
Abdala pa ravno narobe, zlató le, zlató ga skrbi.

A kmalu opazi pomoto, tovore zamenja precej
Izvoli si bisere krasne, zlató pa izsuje nazaj.
Nagrabljeno drago kamenje posebno ga ne veseli,
Zaklad, ki v dvorani ostal je, pohlepno srce mu teži.

Tudi Danté ni vedel, kaj naj prime, kaj naj pusti. Na srečo se domisli, da sprva najložje speča bisere, zato si napolni žepe z biseri in cekini, ostalo pa vloží nazaj. Nato skrbno zapre zabojo, pokrije ga s prstjo in kamenjem, vtepta tla nad njim, potrese je s peskom in se odpoti nazaj.

Obogatel je na nagloma. Kakšna izprememba usode! Pred malo tedni še najrevnejši jetnik na Ifu — in zdaj neizmerni bogataš! Vrní se je k

*) Turški menih.

svojemu čolnu s trdnim sklepom, da bo izvrševal le dobra dela. Koze so ga spremljale brhko skakaje do morske obali in smejal se je Danté zbok prestanega strahú, ki mu ga je prizadela pri vходу v „hudičevo brezno“ radovedna koza. Odvezal je svoj čoln in veslal proti Sardiniji, katere primorje se je pred njim vzdigovalo kot velikansko zidovje.

„Bog si ga védi, kolikokrat se bom vračal tod veslaje,“ mrmral je sam s seboj, „ako to-le porabim za dobre namene.“ — Okolica je bila samotna in divja, zaklad je toraj počival varno in mirno in Danteju ni se bilo bati ogleduhov.

Deseto poglavje.

Pomoč v sili.

Veletržec Morelj je zamišljen sedel v svoji pisarni. Na mizi pred njim je ležala velika trgovska knjiga odprta. Bil je bledega lica ko stena.

Vnovič in vnovič je sešteval številke, a znesek je bil vedno isti. „Oh, izgubljeni smo!“ vzdihnil je ter odložil pero, „hiša Moreljeva je propadla. Nobena moč na celem svetu nas ne more več rešiti. Tri ladije so se mi razbile v letu dni, komu se je kdaj zgodila taka nezgoda? Oh, in niti culice vsega dragocenega blaga ni bilo moči rešiti!“

Tako je tarnal nesrečni gospod Morelj v svoji pisarni, in že se je raznesla po mestu vest, da gre njegova hiša na kant. Celo mesto Marselj je bilo iznenadeno. Mislil je vsak, da je Moreljeva tvrdba trša od skale in zdaj se je reklo hipoma: „Prišel je na boben!“

Od vseh strani so prihajali upniki, da si izterjajo, kolikor mogoče; ali s tem se je le hitreje približaval propad veletržca.

Kako so se torej pogledovali Marseljani, ko so čitali v jutranjih novinah nastopni poziv:

„Podpisani, ki ni izgubil zaupanja v slavnoznanu trgovsko tvrdko Moreljevo, obvezuje se, da pokupi vse zadolžnice imenovane tvrdke ter prosi upnike, da se zglase v hotelu „Roa.“ Ob enem pa tudi naj seboj prinesejo dolžna pisma, iz katerih je razvidna njihova terjatev.

Viljem Hudzon iz Londona.“

Mislilo je največ mestjanov, da je vse to le šala, posebno, ko je tudi izjavil Morelj sam, da tega Angleža ne pozna in da ne vé, iz kakih razlogov mu hoče toli velikodušno pomagati. Nekaj upnikov je poskusilo svojo srečo in ko so odhajali vsi plačani v gotovem denarji, rinili so še ostali tje, ki so imeli kaj tirjati.

Čudni Anglež je sedel za dolgo mizo, na kateri je imel nakopičenega denarja v zlatu in v vrednostnih papirjih. Natanjko je vsakemu pregledal dolžno pismo ter mu potem odštél denar. Govoril je slabo francoski, le z nekoliko navadnimi besedami je občeval s prihajalci.

„Ali Vas smem vprašati, zakaj se trudite tako velikodušno, da rešite trgovsko hišo Moreljevo?“ vpraša ga nekdo izmed upnikov.

„Gojim zaupanje do veletržca,“ odvrne Hudzon hladno, „menim pa tudi, da s tem naredim dobro kupčijo.“

„Samo, da se ne zmotite, gospod,“ pristavi vprašalec. „Morelju so se namreč v kratkem potopile tri ladije — izgubljen je!“

„Počakajmo!“ meni Anglež malomarno.

Po tem takem seveda ni prišla Moreljeva hiša na kant in čudno, Viljem Hudzon še ni izplačal zadnjih upnikov, ko pride Morelj sam, ves presenečen v njegovo pisarno.

„Meni je ime Morelj,“ predstavi se mu trgovec.

Anglež vstane in natančno pregleda prišleca.

„Prihajam Vam naznanjat,“ oprošča se Morelj, „da Vam spoštovani gospod, ne bode žal Vaše blago dejanje, ker ravnokar mi je prišla vest, da se moja ladija ni razbila pri Kapu v Afriki, ampak, da srečno pljuje proti domu. Njeno blago samò že lahko pokrije Vaše potroške.“

„Dobro, dobro,“ povzame Anglež, „pa vse jedno zdaj ne zahtevam plačila, ampak puščam Vam vse te svote kot posojilo za tri odstotke obresti, dokler se Vaša velekupčija zopet ne postavi na trdne noge.“

„Gospod moj, s čim sem zaslužil toliko blagodušnosti!“ vsklikne Morelj presrečen. „Ne

zamerite, ne poznam Vas, in tudi v celem Londonu ne vem za tvrdko s tem imenom.“

„Nič zato, dragi gospod,“ reče Hudzon, „jaz imam zaupanje do Vaše kupčijske tvrdke in to zadošča, da Vam priskočim tudi v prihodnje, če bi Vas utegnilo zadeti kaj jednakega.“

Morelj se uljudno prikloni, in na lici se mu je bralo še večje iznenadenje.

„Prosim besede, predno se ločiva,“ dostavi Anglež. „Ni bil svoje dni v Vaši službi mlad mož Edmund Danté po imenu. Seznanila sva se v Carigradu; bil je, ako se ne motim, častnik na jedni Vaših ladij. Ni tako?“

„Gotovo!“ odvrne Morelj.

„In kje je zdaj ta človek?“

„Zaprli so ga že pred kakimi štirinajstimi leti in kakor je nedavno izjavil kraljevi namestnik na Ifu, umrl je pred kakimi šestimi meseci,“ pripoveduje Morelj. „Vsi smo ga ljubili in čislali, njegova nevesta še celo dandanes žaljuje po njem. Imenuje se Mercedes. Oh, res se mi smili ubožica!“

„Kje pa živi?“

„Pri svojem očetu, ki je reven ribič,“ pravi Morelj. Hotel sem njima nekaj pomagati, pa odklonila je vsako podporo.“

„Dobro!“ konča Anglež vidno ganjen.

Morelj se poslovil, Hudzon pa, ko se odstranijo tudi vse stranke, koraka razburjen po sobi sem in tje.

„Zdaj je čas,“ mrmra sam s seboj, „da končam njeno trpljenje in bedo.“ To rekši, zaklene denar, zavije se v plašč in odide.

Kazalo je vse, da mu mesto Marselj ni bilo neznano, ker korakal je naravnost in brez obotavljanja proti svojemu cilju.

Srečal je bogato kočijo. Bleda, jetična oseba je sedela notri, od zadej pa je stal služabnik v bogati, z zlatom obrobljeni opravi. Peljal se je generalni pravdnik Lujvilj. Poznalo se mu je že na lici, da ga drži smrt za vrat. Ljudje srečavajoči kočijo, ozirali so se pomilovaje za njim. —

„Ta ne živi niti četrto leta več,“ deje nekdo mimo hitečih.

Vstavi se tudi Hudzon in oči mu zažaré liki razjarjenemu levu.

Toda Hudzon jedva spoznavši na pravdniku pečat neozdravljive bolezni, spremeni lice, in jeza, ki ga je bila popadla, poleže se takoj.

„Ta mož ječí pod prokletjem,“ šepeče sam s seboj. „Bog je sodil — torej je molčati nam ljudem!“

Hudzon koraka najprej in kmalu ima mesto za seboj. Prekrasna okolica razvije se mu pred očmi. Ne ozre se ni na levo, ni na desno, nego

pogled upré le v revno ribiško kočo. Pred njo sedi ženska in prede.

Bliža se ji previdno — Mercedes je. Njeno prej cvetoče lice je blede, z oči pa ji odseva neka otožnost. Zdajci poluglasno zapoje staro narodno pesem, ki se glasi:

„Žaljuje srcé
In stoka boječe;
Kdo pozna gorje
Tolike nesreče?

On daleč je preč
Med groznimi zidi;
Ne prosim si več,
Kot: pridi oj pridi!“

Hudzon posluša časek, potem pa stopi globoko ganjen pred njo.

Mercedes se dvigne.

„Kdo ste? Kaj zahtevate?“ vpraša ga nevstrašno.

„Kaj me ne poznaš več, Mercedes?“ vsklikne tujec.

Z glasnim krikom šine dekle proti njemu.

„Jaz sem, tvoj Edmund Danté,“ dostavi prišlec. „Ne boj se me; in ne moj duh, ampak z dušo in telesom stojim tukaj pred teboj! Bog, ki je vslišal tvojo molitev, rešil me je na čudezni način.“

Mercedes se delj časa ni mogla usrčiti, na-
posled jo vender mine slednji dvom in bila je
presrečna.

Ko se poleže prvo veselje nepričakovanega
svidenja, vpraša jo Danté tudi o Renardu in
Danglárju ter izvé, da sta oba poginila na morji.

„Hotela sta naju spraviti v nesrečo, toda
Bog jo je spremenil v srečo, reče Danté vesel
svoji nevesti.

Le malo še imamo dostaviti naši povesti.

Danté se je v kratkem s svojo ženo preselil
na Laško. Prepeljal se je še mnogokrat na kozji
ostrov po nove pomočke za dobra dela; vetržec
Morelj pa je vnovič neznanski obogatél ter s tem
dokazal resnico pregovora, ki pravi: „Dobra dela
prinašajo obresti.“

